

Карпіщенко О. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю
Сумського державного університету*

Вашенко Т. В.

*кандидат економічних наук,
асистент кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю
Сумського державного університету*

Karpishchenko O. O.

*Associate Professor, PhD
Department of Marketing and Management of Innovation Activity
Sumy State University*

Vashchenko T. V.

*Assistant, PhD
Department of Marketing and Management of Innovation Activity
Sumy State University*

ЕКСПОРТООРІЄНТОВНА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНА МЕТА РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

EXPORT-ORIENTED INDUSTRIALIZATION AS A STRATEGIC GOAL FOR UKRAINIAN INDUSTRY DEVELOPMENT

Анотація. У статті розглянуто досвід країн у сфері економічних перетворень на шляху до виробництва конкурентоспроможної продукції на світовому ринку збуту. Досліджено проблему ефективності використання експортно-імпортного потенціалу вітчизняних підприємств під час формування експортоорієнтовної індустріалізації промислового сектору України в стратегічній перспективі.

Ключові слова: імпортозаміщення, експортоорієнтація, індустріалізація промисловості, експортно-імпортні операції, платіжний баланс.

Вступ та постановка проблеми. Для більшості країн, що розвиваються, індустріалізація економіки є фундаментальною метою, яка стане базою стійкого економічного зростання та створення нових робочих місць. Це дасть змогу диверсифікувати та модернізувати економічні процеси в державі. Існують два ключові шляхи становлення країни як економічно незалежної одиниці, а саме імпортозаміщення та експортоорієнтація [1].

Стратегія імпортозаміщення реалізується через обмеження імпорту в бюджетоутворюючих галузях та за одночасному розвитку вітчизняного промислового виробництва. На перший погляд цей шлях є утопічним, проте саме реалізація стратегії імпортозаміщення є фундаментом економічної стабільності. Економічний ефект полягає в насиченні внутрішнього попиту, збільшенні кількості робочих місць, укріпленні вітчизняних підприємств, акумуляції грошових ресурсів для модернізації виробничих ліній та процесів, міжгалузевої співпраці та галузевої диверсифікації економіки.

Стратегія експортоорієнтації націлена на входження конкурентоспроможного підприємства чи галузі в систему світогосподарських зв'язків, інноваційний шлях розвитку та орієнтацію на науково-технічний прогрес. Стратегії експортоорієнтації притаманний селективний характер. Досягти успіху в реалізації цієї стратегії здатні потужні сучасні підприємства, що випускають конкурентоспроможну на світовому ринку продукцію з високою доданою вартістю. Такі підприємства мають підтриму-

ватися державою шляхом спрощеного повернення ПДВ чи компенсації вартості кредитних ресурсів, залучених на модернізацію виробництва чи проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Водночас відсталі, морально та фізично застарілі виробництва мають припинити своє існування.

Актуалізація питання економічного розвитку України та можливих шляхів його прискорення призводить до виникнення великої кількості дискусій та різних наукових підходів до вирішення поставленого питання. Нині керівництвом держави взято курс на розвиток аграрного сектору, оскільки в ньому можна отримати швидкий результат. Проте, як показує світова практика, країни з потужною економікою роблять ставку на виробництво наукоємної продукції з великою доданою вартістю. Саме такий шлях має стати стратегічною перспективою для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу та узагальненню досвіду реалізації стратегії імпортозамінного та експортоорієнтованого виробництва присвячені роботи таких вчених, як Я.А. Жаліло [2], А.І. Козлова [3], О.О. Кундицький [4], О.І. Струк [5], Н.Є. Терьошкіна [6], А.А. Мазаракі [7], А.С. Полторак [8], В.В. Прохорова [9], І.І. Пузанов [10], Л.І. Федулова [11], М.М. Якубовський [12]. Проте невіршеним залишається питання експортоорієнтованої індустріалізації для країн, що розвиваються.

Метою роботи є обґрунтування доцільності експортоорієнтованої індустріалізації промислового сектору України в стратегічній перспективі.

Результати дослідження. Сьогодні у структурі промислового виробництва переважають сировинні експортоорієнтовані виробництва III та IV технологічного укладу, що характеризуються високою енерго- та матеріалоемністю та залежні від кон'юнктурних циклів на світовому ринку. В умовах поширення у світі V технологічного циклу та переходу до VI циклу збереження такої структури промисловості та експорту зумовлюватиме безнадійне відставання розвитку України і з часом перетворення на країну, здатну лише переймати технології з виробництва продукції, ринки якої переміщуватимуться до країн третього світу. Згідно з даними Інституту економічного прогнозування НАН України сьогодні в Україні 75% інвестицій вкладають у підприємства третього технологічного укладу, а саме виробництво будівельних матеріалів, чорної металургії, метало- та деревообробку, судно- і верстатобудування. Ще 20% інвестицій спрямовують у підприємства вищого, IV технологічного укладу. Тобто 95% інвестицій отримують III і IV індустріальні технологічні уклади [13].

Сучасна структура вітчизняної промисловості є відстаючою. У процесі державного прогнозування та управління розвитком промисловості теорія технологічних укладів не враховується, що призводить до «консервації» структури економіки та стримування її розвитку. Уряд докладас зусиль до розвитку виробництв переважно четвертого технологічного укладу і практично не дивиться в майбутнє.

Проте і підприємства четвертого технологічного укладу, частка яких у виробництві промислової продукції становить 42,4%, отримують лише 20% інвестицій, внаслідок чого відставання не лише не зменшується, але й, навпаки, посилюється [13].

Проблемою стагнації промислового сектору України є те, що нині галузь є неконкурентоздатною, на зовнішніх ринках вона сприймається більше як сировинна база, ніж як готова промислова продукція відповідної якості. Також виникла нагальна потреба у трансформації ділових зв'язків через загострення конфлікту на Донбасі. Швидкої переорієнтації ринків збуту домоглися не всі вітчизняні підприємства, деякі з них знаходяться на межі банкрутства через неможливість продовжувати поставки продукції на російський ринок. Ця ситуація завдала значного негативного впливу діяльності вітчизняної промислової галузі. З іншого боку, вона виступила стимулюючим заходом для прийняття сучасних агресивних стратегій управління підприємством, що стало спонукальним мотивом актуалізації імпортозаміщення та модернізації виробничих процесів. Виробництво конкурентоздатного

продукту, здатного задовольнити потреби споживачів на європейському ринку збуту, постало головною стратегічною метою. Іншим проблемним моментом є те, що внутрішній ринок не здатен задовольнити потреби промислової галузі у високотехнологічному обладнанні, тому досі велика частка обладнання імпортується, а в умовах валютних коливань витрати вітчизняних підприємств на оновлення основних фондів зростають.

Практика реалізації стратегій імпортозаміщення та експортоорієнтації розвиненими країнами говорить про те, що орієнтація діяльності на застосування передових технологій, науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок, модернізацію виробничого обладнання та впровадження результатів науково-технічного прогресу в діяльність промислових підприємств здатні привести до стабільного економічного зростання. Першочергове завдання України полягає в тому, щоб позбутися значного відставання в розвитку від лідерів ринку промислових товарів, а за рахунок накопичення капіталу пришвидшити власний розвиток. Пріоритетними напрямками стратегічного розвитку вітчизняної економіки мають стати інноваційність та підвищення технологічного рівня. Як наслідок, підвищиться конкурентоздатність продукції на вітчизняному та зарубіжних ринках як за рахунок підвищення якості та технічного рівня, так і за рахунок скорочення витрат виробництва.

Досліджуючи процеси модернізації економічних процесів у країнах першого та другого ешелонів, можна виділити спільну рису – цілеспрямоване та прагматичне формування індустріального сектору економіки. Деякі країни використовували зовнішньоекономічні фактори для прискорення індустріалізації, відомий феномен «нових індустріальних країн», до числа яких належать країни Латинської Америки та Південно-Східної Азії. Модель індустріалізації передбачала становлення експортоорієнтованої економіки, провідна роль в якій від держави переходить до малого та середнього підприємництва.

Першими азіатськими новими індустріальними країнами стали Гонконг, Сінгапур, Тайвань і Республіка Корея. Невдовзі до рівня їх розвитку наблизилися Малайзія, Індонезія, Таїланд і Філіппіни.

Практика індустріалізації в цих країнах була орієнтована на експортоорієнтоване виробництво. Приплив іноземних інвестицій та технологій дав змогу експортувати на світовий ринок дешево, проте якісну готову продукцію, а саме обладнання, автомобілі, побутову електронну техніку. Якщо ресурсів було недостатньо для організації

Рис. 1. Динаміка структури експорту Японії за основними секторами промисловості, млн. дол. США, 1980–2013 рр. [14]

виробництва товарів, то вони орієнтувалися на збірку предметів тривалого користування. Виручка від експортних операцій спрямовувалася на модернізацію власного виробництва та розвиток нових секторів економіки, як це зробила Японія. Активному розвитку експортних операцій передувала саме політика імпортозаміщення.

Корейці дотримувалися тієї ж стратегії, що і японці, адже придбання технологій є більш вигідним, оскільки дає змогу одночасно зі створенням виробництва і робочих місць на своїй території, збільшенням податкових відрахувань паралельно використовувати ці напрацювання у вітчизняній науці і під час підготовки кадрів. Зазначені країни реалізували експортоорієнтовану стратегію розвитку у формі «наздоганяючого циклу продукції». Ефективність стратегічних перебудов у цих країнах є очевидною (рис. 2, 3).

Однією з головних умов інвестиційної привабливості промислової галузі щодо реалізації стратегії імпортозаміщення є висока технологічність виробництва промислової продукції. Стратегія росту вітчизняного промислового виробника на засадах імпортозаміщення має бути спрямована також на створення стимулів для інвесторів, готових вкладати кошти в модернізацію виробничих процесів та залучення зарубіжних партнерів з метою локалізації вже готових виробництв на території України.

Вітчизняні промислові підприємства сьогодні потребують суттєвої модернізації. Ступінь зносу основних засобів у 2015 р. становив 60,1%, тоді як у більшості держав-членів ЄС у 2011 і 2012 рр. ступінь зносу не перевищував 50%, а в окремих державах він не досягав і 40% [16].

Крім того, недостатнім є випуск високотехнологічної продукції з великою доданою вартістю. Так, частка валової доданої вартості виробництва з використанням технологій високого та середнього рівнів у структурі валової доданої вартості загалом по економіці становила 3,1% (у 2015 р.), тоді як у державах-членах ЄС вона складала 7,2%, а в Китаї – 12,3% (2011 р.) [16].

З урахуванням недоступності дешевих кредитних ресурсів для вітчизняної промисловості слід активно залучати іноземні інвестиції в галузь. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій (за даними платіжного балансу) за 2016 р. становив 3,3 млрд. доларів США, тоді як, згідно з даними Світового банку, у Китаї він становить 62,1 млрд. доларів США, Ірландії – 20,2 млрд. доларів США, Фінляндії – 17,5 млрд. доларів США, Туреччині – 11,9 млрд. доларів США. У перерахунку на душу населення чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2015 р. на одну людину в Україні був приблизно у 60 разів нижчий, ніж в Ірландії, у 40 разів нижчий порівняно з Фінляндією та у 2 рази – з Туреччиною [16].

Інвесторів лякає складність ведення бізнесу в Україні, особливо постійні зміни законодавства та відсутність захисту приватної власності державою.

Україна посідає 80 місце (серед 190 країн) у рейтингу «Doing Business 2017». Німеччина у зазначеному рейтингу посідає 17 місце, Польща – 24, Франція – 29, Італія – 50. Легкість ведення бізнесу – це шлях до залучення інвестицій в економіку (як іноземних, так і внутрішніх) та

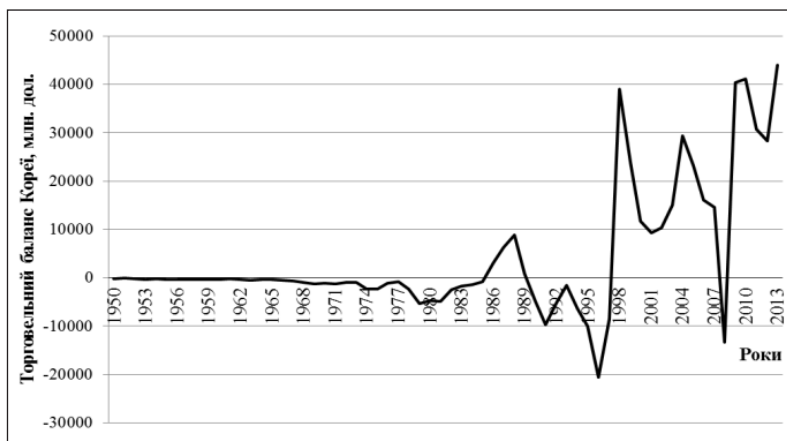

Рис. 2. Динаміка торговельного балансу Південної Кореї у 1950–2013 рр., млн. дол. [15]

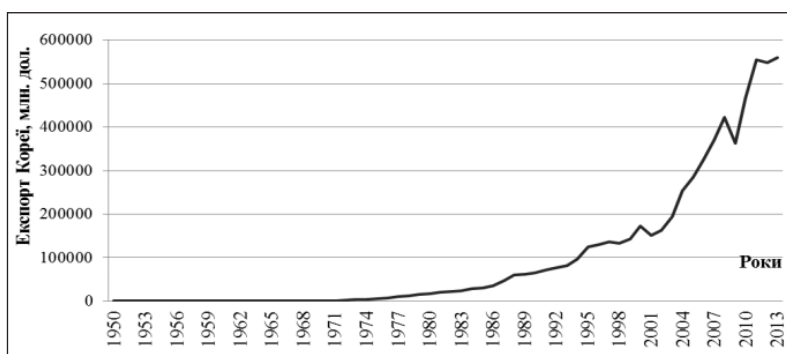

Рис. 3. Динаміка експортної діяльності Південної Кореї у 1950–2013 рр., млн. дол. [15]

поштовх для відповідного збільшення валового внутрішнього продукту, а також вирішальний чинник для детінізації економіки країни [16].

Ще одним шляхом залучення коштів для модернізації промисловості є надання державних замовлень вітчизняним підприємствам. Проте процес державних закупівель має бути побудований таким чином, щоб обмеження імпорту на користь власної продукції стимулювало вітчизняного виробника до вдосконалення та розвитку, а не навпаки. Стратегія імпортозаміщення як на підприємстві, так і на державному рівні створює умови для міжгалузевого обігу капіталу, що дасть змогу в середньостроковій перспективі, окрім залучених інвестицій, спрямувати частину власних коштів у модернізацію виробничих ліній та створення конкурентоздатного продукту. Експортоорієнтоване виробництво – це вектор, до якого мають прагнути та докладати всіх своїх зусиль вітчизняні виробники.

Яскравим прикладом розміщення державних замовлень на вітчизняних підприємствах є державний концерн «Укроборонпром», який об'єднує більше 100 підприємств оборонно-промислової галузі з понад 80 тис. працюючих. З квітня 2015 р. Меморандуми про співпрацю було підписано підприємствами 21 регіону, а також вже надано замовлення майже 400 підприємствам України, які виробляють понад тисячі найменувань для ОПК. У 2016 р. Концерн надав замовлення вітчизняним підприємствам-суміжникам на загальну суму 169,6 млн. грн. Це в 5 разів більше, ніж в 2015 р. В рамках такої співпраці «Укроборонпром» стимулює та розвиває промисловий потенціал регіонів України. Їх замовлення – це інвестиції з боку державного виробника до середнього та малого бізнесу країни. Найбільша кооперація склалась з підприємствами-виробниками мор-

ської техніки, а саме ХДЗ «Палада», що не в складі «Укроборонпрому». З огляду на зміни, що відбулись в країні, «Укроборонпром» стимулює також співпрацю у виробництві безпілотної та бронетанкової техніки [17].

Програма імпортозаміщення в оборонно-промисловому комплексі України станом на початок 2017 р. забезпечена більше, ніж на 50%. З 8 тис. позицій комплектуючих і матеріалів для оборонної продукції, що підлягають імпортозаміщенню, оскільки закупалися раніше в РФ, сьогодні вже замінено 52,5%. Загалом із замінених позицій 33% сьогодні «Укроборонпром» закуповує у зарубіжних постачальників, ще 67% виробляються в рамках оборонної промкооперації в Україні за участю залучених держконцерном до програми імпортозаміщення підприємств різних форм власності. Важливими напрямками імпортозаміщення є насамперед авіаремонт та ремонт бронетехніки. Серед основних видів продукції, що потребують імпортозаміщення, слід назвати радіоелектронні і гумовотехнічні вироби; вироби чорної та кольорової металургії; підшипники; стандартизовані й уніфіковані агрегати, комплектуючі, вузли та деталі для озброєння і військової техніки [18].

Щодо галузі сільськогосподарського машинобудування можна навести такі дані. У 2017 р. в рамках програми стимулювання галузі можна буде виробити української техніки на більше 3 млрд. грн. та збільшити її частку на ринку до 30%. У структурі економіки країни промислові виробництва займають 31%. Існують й інші програми, спрямовані на підтримку металургії, поглиблення сільськогосподарського виробництва.

Реалізація стратегії імпортозаміщення у промисловій галузі дасть змогу вирішити одну з ключових проблем державного рівня, а саме дисбаланс експортно-імпорتنних операцій, адже станом на вересень 2017 р. дефіцит поточного рахунку платіжного балансу становив 998 млн. дол. США [19], а також створить фундамент для модернізації промисловості. Результативність таких трансформацій полягає в зниженні собівартості продукції, оновленні основних фондів підприємств, зростанні продуктивності праці, використанні енергозберігаючих технологій, скороченні обсягів валютних операцій. Також використання передових технологій та сучасного обладнання дасть змогу знизити трудомісткість процесу виробництва та істотно знизити частку імпорتنних складових (до 30–40% від поточного рівня), що приведе до вагомого зниження собівартості продукції та зменшення залежності виробників від коливань валютного курсу [20]. Поряд з модернізацією виробництва гостро стоїть задача створення конкурентоздатної на світовому ринку продукції.

Аналіз прототипу імпортного виробництва та створення аналогу за сучасними технологіями з урахуванням вимог та потреб вітчизняного виробництва дає змогу вдосконалити той чи інший продукт. Виробництво продукції, конкурентоздатної на міжнародних ринках збуту, можливе лише за умови використання високоякісних матеріалів та новітніх виробничих технологій. Цей підхід широко застосовувався в Радянському Союзі під час Другої світової війни та практично весь післявоєнний період. Це дало

змогу швидкими темпами підняти технологічний рівень різних галузей від виробництва нових матеріалів до радіоелектроніки та машинобудування. Яскравими прикладами є створення бомбардувальника Ту-4 за зразком американського В-29; балістичної ракети Р-1, що була клоном німецької Фау-2; фотоапаратів ФЕД; легкових автомобілів, дизайн та частково технічна начинка яких були скопійовані з іноземних (Москвич-402, 408, 412, 2141; Волга ГАЗ-21, 24, ЗіЛ-111, 114, 115 тощо). Такий досвід сприяв розвитку техніки та технологій, що дало змогу виробляти конкурентоспроможні товари.

Сучасними прикладами імпортозаміщення є створені на базі всесвітньо відомих автомобілів виробництва китайського автопрому. На початковому етапі це були досить неякісні автомобілі з купою технічних вад, проте з кожним роком вони стають все кращими, з'являються власні розробки.

Приклади успішного імпортозаміщення в сучасній Україні також є. Так, наприклад, у 2000-х рр. Сумським заводом «Насосенергомаш» було освоєно виробництво торцевого ущільнення ЛМП 6330-ТП/070Л для насосів, що перекачують нафтопродукти [внутрішня інформація підприємства]. Якщо раніше підприємство закуповувало цілий вузол торцевого ущільнення, то після проведення аналізу прототипу воно перейшло на закупівлю тільки партертя, які є складовим елементом вузла. Завдяки цьому було зменшено собівартість готової продукції, зменшилася частка імпорتنних комплектуючих у складі готового виробу, а власні спеціалісти підприємства були завантажені роботою.

Вивчення прототипу, проектування й розробка нового продукту дасть змогу витіснити імпортні комплектуючі зі складу готової продукції. Як приклад можна навести досвід реалізації імпортозаміщення Сумським заводом «Насосенергомаш», який інвестував кошти у будівництво сучасного ливарного цеху і тим самим зміг замінити комплектуючі імпортного походження на власне виробництво. Виготовлення комплектуючих на потужностях власного ливарного цеху дало змогу знизити виробничу собівартість готової продукції на 24%. Важливе місце у цьому питанні посідає фактор часу, адже власне виробництво дало змогу скоротити термін виробництва окремих насосів на 40–50 днів, тим самим це дало можливість більш оперативного виконувати замовлення та виробляти більше продукції. Термін окупності цього проекту становив 4 роки при обсязі інвестицій 120 000,00 тис. грн.

Висновки. Сприяння зростанню експорту та інтеграція у світову економіку можуть бути успішними лише за умови розвитку імпортозамінного виробництва як фундаменту під час переходу до орієнтації на експорт. Рушійною силою розвитку внутрішньогалузевої спеціалізації та формування конкурентних високотехнологічних секторів промисловості мають стати перехід від імпортозаміщення до експортоорієнтації, а в довгостроковій перспективі перехід від експорту сировини до високотехнологічної продукції зі значною часткою доданої вартості. Ефективне використання експортно-імпортного потенціалу промислового сектору України є першочерговим завданням модернізації та розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Trade and Development Review [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tdrju.net/index.php/tdr>.
2. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України / [О.В. Собкевич, А.І. Сухоруков, А.В. Шевченко та ін.] ; за заг. ред. Я.А. Жаліло. – К. : НІСД, 2012. – 71 с.
3. Козлова А.І. Інноваційна модель розвитку економіки України: міжнародні пріоритети / А.І. Козлова // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/15046/1/19_125-129_Vis_725_Ekonomika.pdf.

4. Кундицький О.О. Стратегія державного регулювання імпортозаміщення в аграрному секторі України / О.О. Кундицький // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – С. 10–15.
5. Струк О.І. Експортоорієнтовані стратегії економічного розвитку у світовій економіці : автореф. дис. ... канд. екон. наук / О.І. Струк. – Львів, 2016. – 22 с.
6. Терьошкіна Н.С. Інноваційна стратегія в системі управління національною економікою / Н.С. Терьошкіна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 2. – С. 151–161.
7. Мазараки А.А. Теоретические и методологические основы формирования интеграционной стратегии предприятий / А.А. Мазараки, М.В. Босовская // Бизнес Информ. – 2013. – № 7 – С. 299–308.
8. Полторак А.С. Стратегія імпортозаміщення товарів легкої промисловості в системі напрямів економічного зростання України / А.С. Полторак // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 5. – С. 212–216.
9. Прохорова В.В. Експортно-імпортна орієнтація розвитку промислових підприємств в стратегічному управлінні / В.В. Прохорова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 14. – С. 522–525.
10. Пузанов І.І. Вплив експортоорієнтованої та імпортозамінної стратегії на характер і напрями економічного зростання / І.І. Пузанов // Scientific bulletin of the national academy of statistics, accounting and audit. – 2014. – № 1. – С. 44–52.
11. Федулова Л.І. Перспективи інноваційного розвитку промисловості України / Л.І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 2. – С. 58–76.
12. Якубовський М.М. Реструктуризація промисловості як засіб подолання імпортозалежності економіки України / М.М. Якубовський // Національне господарство України: теорія та практика управління : зб. наук. праць. – К. : Ін-т економ. та прогноз. НАН України, 2011. – С. 100–112.
13. Державне управління науково-технічними та економічними процесами реалізації Україною стратегічного курсу на європейську та євроатлантичну інтеграцію. – Вип. 25 / за ред. В.П. Горбуліна. – К. : ДП «НВЦ Євроатлантикінформ. 2006. – 272 с.
14. United Nations Industrial Development Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unido.org>.
15. World Trade Organization / Statistics database [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stat.wto.org>.
16. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170275.html.
17. «Укроборонпром» залучить ще 20 підприємств Херсонщини до програми імпортозаміщення та виконання ДОЗ // Укроборонпром. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukroboronprom.com.ua/uk/media/ukroboronprom-zaluchyt-shhe-20-pidpryemstv-hersonshhyny-programy-importozamishhennya-ta-vykonannya-doz.html>.
18. Програма імпортозаміщення в ОПК України забезпечена на понад 50%, третину заміщених комплектуючих і матеріалів закуплено за кордоном // Defense express. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://defence-ua.com/index.php/home-page/2789-prohrama-importozamishchennya-v-opk-ukrayiny-zabezpechena-na-ponad-50protsent-tretynu-zamishchenykh-komplektuyuchykh-i-materialiv-zakupleno-za-kordonom>.
19. Украина вдвое увеличила профицит платежного баланса // Подробности. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/2207692-profitsit-platezhnogo-balansa-ukrainy-uvelichilsja-vdvoe.html>.
20. Програма Уряду щодо стимулювання сільськогосподарського машинобудування дозволить у 2017 році виробити української техніки на більше ніж 3 млрд. грн. // Урядовий портал. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249789549&cat_id=244276429.

Аннотация. В статье рассмотрен опыт стран в сфере экономических преобразований на пути к производству конкурентоспособной продукции на мировом рынке сбыта. Исследована проблема эффективности использования экспортно-импортного потенциала отечественных предприятий при формировании экспортноориентированной индустриализации промышленного сектора Украины в стратегической перспективе.

Ключевые слова: импортозамещение, экспортноориентация, индустриализация промышленности, экспортно-импортные операции, платежный баланс.

Summary. The article examines the foreign experience in the field of economic transformation and the competitive commodity production for sale on the world market. The problem of the export-import potential effectiveness by domestic enterprises uses in the formation of the export-oriented industrialization for Ukraine industrial sector in the strategic perspective is researched.

Key words: import substitution, export orientation, industry industrialization, export-import operations, balance of payments.